

Näringsutskottets yttrande

1984/85:11 y

om försörjningsberedskap på naturgasområdet (prop. 1984/85:172)

Till försvarsutskottet

Försvarsutskottet har berett näringsutskottet tillfälle att yttra sig över proposition 1984/85:172 om försörjningsberedskap på naturgasområdet jämte motioner, dvs. motionerna 1984/85:3164 av Ivar Franzén (c) och Börje Hörnlund (c) och 1984/85:3165 av Per-Richard Molén (m).

Näringsutskottet tar i sitt yttrande upp de frågor som behandlas i motionerna. I den mån propositionen inte berörs i detta sammanhang föranleder den inga kommentarer från näringsutskottets sida.

Beredskapskostnadernas genomslag i kostnaderna för naturgaskonsumtion

Regeringens förslag innebär att frågan om beredskapslagring av naturgas löses provisoriskt. Skyldighet att vidta beredskapsåtgärder åläggs dels storförbrukare av naturgas, dels de distributörer som säljer naturgas till övriga förbrukare. Som storförbrukare räknas den som under det basår som föregår lagringsåret har förbrukat minst 5 miljoner kubikmeter naturgas eller en däremot svarande kombination av naturgas samt olja eller kol. För distributörernas del begränsas kravet på beredskapsåtgärder till att avse naturgas som används för uppvärmning av bostäder.

Storförbrukarna, dvs. huvudsakligen större industriföretag, väntas komma att svara för ca 40 % av naturgaskonsumtionen inom det område där naturgas nu introduceras. Uppvärmningskundernas andel beräknas bli ca 20 %. Återstående ca 40 % kommer i huvudsak att gå till småindustrin. Denna blir enligt de ovan antydda reglerna tills vidare undantagen från kravet på beredskapsåtgärder. Anledningen härtill är följande. De ifrågavarande företagen använder i allmänhet naturgasen i processer där den svårigen kan ersättas med olja. Den beredskapsåtgärd som står till buds, en central lagring av gasol, har avvisats som alltför komplicerad och dyrbar. Det pågår arbete på att finna andra lösningar av beredskapslagringsfrågan för dessa företags del.

I detta sammanhang anför föredragande statsrådet (s. 15):

Den provisoriska lösning som jag nu förordar får till följd att kostnaderna för beredskapen till viss del inte slår igenom förrän senare. Detta får inte medföra att vissa gasförbrukare på grund härav befrias från beredskapskostnader. Hur denna fråga skall lösas bör övervägas under frågans fortsatta beredning i departementet. I detta sammanhang bör beaktas den nuvarande prissättningen, möjligheten att införa en särskild avgift m. m.

I motion 1984/85:3165 (m) anføres att de provisoriska bestämmelserna om beredskapsåtgärder, med skillnad mellan industriföretag som är storkonsumenter och övriga industriföretag, medför bristande konkurrensneutralitet på bränslemarknaden. Naturgasen blir föremål för en förtäckt subventionering. Motionären anser att Sydgas AB, vars gasleveranser det nu är fråga om, borde åläggas skyldighet att ta ut en beredskapslagringsavgift av de kunder som inte är storkonsumenter. Avgiftsmedlen skulle disponeras av överstyrelsen för ekonomiskt försvar för investeringar i lagringsutrymmen för naturgas. Enligt yrkandet i motionen bör riksdagen hos regeringen begära förslag till kompletterande lagbestämmelser av nu angiven innebörd.

Näringsutskottet tar fasta på föredragande statsrådets nyss citerade uttalande, varav framgår att regeringen kommer att sörja för att den nu föreslagna provisoriska lösningen inte får till följd att vissa naturgasförbrukare befrias från beredskapskostnader. Lagen om försörjningsberedskap på naturgasområdet avses träda i kraft den 1 januari 1986. Det kan förutsättas att regeringen dessförinnan åstadkommer en lämplig ordning – genom en särskild avgift eller på annat sätt – för den kostnadsutjämning som blir erforderlig. De naturgaskonsumenter som tills vidare undantas från krav på beredskapsåtgärder kan av föredragande statsrådets uttalande – som riksdagen uttryckligen bör ställa sig bakom – redan nu sluta sig till att undantaget inte ger dem anledning att räkna med fördelaktigare kostnader för naturgas än vad de lagringsskyldiga storkonsumenterna får betala. Riksdagen har, menar näringsutskottet, mot här angiven bakgrund inte skäl att nu ge regeringen någon anvisning om vilken metod som bör användas för att åstadkomma lämpliga relationer mellan naturgaspriserna för olika förbrukarkategorier. Näringsutskottet avstyrker alltså motion 1984/85:3165 (m).

Metangas som ersättning för naturgas

Den bästa försörjningsberedskapen på naturgasområdet skapas genom insatser för att få till stånd en inhemsk gasproduktion, anføres det i motion 1984/85:3164 (c). Motionärerna förespråkar dels utvinning av metangas ur torvmossar genom den s. k. vyrmetanmetoden, dels gasproduktion genom metanjäsning av organiskt avfall från jordbruket. Samtidigt med att arbetet på att utveckla metoder för beredskapslagring av naturgas fortsätter borde, menar de, satsningar göras på att åstadkomma en mera omfattande inhemsk gasproduktion. Motionärerna föreslår att riksdagen skall rikta ett uttalande av denna innebörd till regeringen.

Det är givet att gas som utvinns genom någon av de metoder som motionärerna berör, kan lagras som ersättning för naturgas. Vid näringsutskottets behandling av motion 1984/85:3164 (c) har emellertid från motionärernas sida upplysts om att deras tanke snarare är att lagringsskyldighet enligt den nu föreslagna lagen skulle kunna fullgöras genom att en anläggning som möjliggör omedelbar utvinning av erforderlig mängd metangas finns installe-

rad vid en lämpligt belägen mosse eller genom att erforderlig mängd organiskt material finns lagrad i anslutning till en lämpligt placerad anläggning för metanjäsning. Med en generös tolkning skulle, finner näringsutskottet, en åtgärd enligt något av dessa alternativ kunna anses svara mot de krav i fråga om beredskapslagring som anges i 6 § lagförslaget.

Det ankommer på dem som skall fullgöra lagringsskyldighet enligt den föreslagna lagen att själva bestämma vilket slag av ersättningsbränsle med därtill hörande utrustning som de vill satsa på. Om en fortsatt utveckling av vymetanmetoden leder till att denna kommer att användas i större skala kan metoden väntas tilldra sig uppmärksamhet bland de lagringsskyldiga; motsvarande gäller i fråga om metanjäsning av organiskt material. Frågan om åtgärder för att främja utvecklingen av de nu nämnda metoderna för gasframställning bör enligt näringsutskottets mening även framgent prövas i ett allmänt energipolitiskt sammanhang. Utskottet vill betona att vymetanmetoden ännu befinner sig på försöksstadiet.

Näringsutskottet finner mot här angiven bakgrund att det inte finns skäl för riksdagen att göra en sådan framställning till regeringen som föreslås i motion 1984/85:3164 (c).

Stockholm den 14 maj 1985

På näringsutskottets vägnar
NILS ERIK WÅÅG

Närvarande: Nils Erik Wååg (s), Lilly Hansson (s), Erik Hovhammar (m), Lennart Pettersson (s), Rune Jonsson (s), Sten Svensson (m), Olof Johansson (c), Karl-Erik Häll (s), Per Westerberg (m), Birgitta Johansson (s), Per-Richard Molén (m), Ivar Franzén (c), Lars Andersson (s), Hugo Bergdahl (fp) och Oswald Söderqvist (vpk).

Avvikande meningar

1. Beredskapskostnadernas genomslag i kostnaderna för naturgaskonsumtion

Erik Hovhammar, Sten Svensson, Per Westerberg och Per-Richard Molén (alla m) anser att yttrandet under rubriken Beredskapskostnadernas genomslag i kostnaderna för naturgaskonsumtion bort ha följande lydelse:

Regeringens förslag – – – (=utskottet) – – – angiven innebörd.

Näringsutskottet vill starkt understryka de risker för en icke konkurrensneutral prissättning på naturgas som de av regeringen föreslagna bestämmelserna medför. Föredragande statsrådets vaga uttalande om fortsatta överväganden i denna fråga kan inte godtas som skäl för att riksdagen skulle avstå från att nu uttryckligen kräva en ordning som undanröjer dessa risker.

Riksdagen bör följaktligen begära att regeringen med det snaraste-framlägger förslag till kompletterande bestämmelser i lagen om försörjningsberedskap på naturgasområdet av den innebörd som anges i motion 1984/85:3165 (m).

2. Metangas som ersättning för naturgas

Olof Johansson (c) och Ivar Franzén (c) anser att yttrandet under rubriken Metangas som ersättning för naturgas bort ha följande lydelse:

Den bästa --- (=utskottet) --- 6 § lagförslaget.

Introduktionen av naturgas i Sverige och det därmed sammanhängande kravet på beredskapsåtgärder medför att vyrmetanmetoden – liksom metoden att framställa gas genom metanjäsning av organiskt material, t.ex. jordbruksavfall – tilldrar sig ett kraftigt ökat intresse. De svårigheter att ersätta naturgas i industriella processer som näringsutskottet har berört i det föregående skulle kunna bemästras genom en omfattande framställning av metangas. En beredskap för en sådan produktion kan vara ett alternativ till beredskapslagring av naturgas eller andra bränslen.

Vad här sagts talar för att möjligheterna att förbättra försörjningsberedskapen på naturgasområdet genom inhemsk gasproduktion bör bli föremål för ingående uppmärksamhet. Riksdagen bör i enlighet med vad som yrkas i motion 1984/85:3164 (c) göra ett uttalande till regeringen av nu angiven innebörd.